

ارزیابی عوامل محیطی و اجتماعی اثرگذار بر احساس امنیت زنان در فضای سبز شهری (نمونه موردی: پارک کوهستانی دراک شیراز)

مطهره زردشت: دانشجوی مهندسی شهرسازی، دانشگاه غیر انتفاعی آپادانا، شیراز، ایران.

Motaharehzardosht@gmail.com

محمدعلی خانی زاده: کارشناس ارشد شهرسازی، گروه شهرسازی، دانشگاه غیر انتفاعی آپادانا، شیراز، ایران.

چکیده

امروزه، امنیت یکی از نیازهای اساسی اجتماعات انسانی بوده و در برنامه ریزی شهری به مقوله ی امنیت زنان در فضاهای شهری توجه می شود. بنابراین ارتقاء کیفیت فضاهای عمومی شهری، به ویژه از لحاظ امنیت اجتماعی زنان برای ایجاد سرمایه ی اجتماعی و تقویت یکپارچگی جامعه امری ضروری تلقی می شود. پژوهش حاضر با هدف کاربردی و با روش تحلیلی- توصیفی به ارزیابی عوامل محیطی و اجتماعی اثرگذار بر احساس امنیت زنان در پارک کوهستانی دراک شیراز به عنوان فضای سبز بزرگ مقیاس شهر پرداخته است. روش جمع آوری اطلاعات کتابخانه ای- اسنادی توأم با مشاهدات عینی، مصاحبه می باشد. در این راستا نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید جمع آوری و تدوین شده سپس مولفه های مذکور در غالب عوامل داخلی و خارجی با مقدارهای کمی تعیین وضعیت شده سپس نوع راهبردهای بهینه مشخص گردیده است. در ادامه متناسب راهبردهای بهینه سیاست های اجرایی تدوین شده است. یافته های تحقیق حاکی از آن است که پارک دارای ضعفهایی مانند راه های ارتباطی، نبود مدیریت صحیح، نور کافی، امکانات و زیرساخت های محیطی و کالبدی به عنوان موانعی جهت رسیدن به هدف می باشد. در نتیجه وجود استمرار چنین وضعیت در پارک موجب پایین آمدن مراجعات مردمی به پارک شده و بازدهی آن به شدت کاهش می یابد.

کلمات کلیدی: امنیت، عوامل محیطی، عوامل اجتماعی، عوامل کالبدی، فضای شهری، فضای عمومی، فضای سبز

مقدمه و بیان مسئله

توجه به امنیت که در آن اعضای جامعه بشری حریم خود را از هرگونه تعرض و تهدیدی مصون بدانند، خواسته دیر پای بشری است. در جامعه پیچیده کنونی هر روز امکان مخدوش شدن حریم امنیت اشخاص به وسیله عوامل مختلف اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، کالبدی وجود دارد. براساس نظریه ی نیاز انسانی آبراهام مازلو که یک رده بندی از نیازهای انسانی ارائه می دهد، امنیت را پس از نیازهای زیستی یا فیزیولوژیک، دومین نیاز اساسی و پایه ای انسان می داند، که اگر تا زمانی که این نیاز بنا به دلایل گوناگون به اندازه و به صورت رضایت بخش بر آورده نشود، نیازهای بعدی را، دچار اختلال می کند که بیش تر حالتی انسانی دارند (رحیمی و صبوری، ۱۳۹۶: ۷۷-۳۹؛ مکلود، ۲۰۱۴). عواملی که موجب تهدید، کاهش یا حذف امنیت در شهرها می شوند. بی شمارند و برخی فضاهای شهری ظرفیت بالایی در تهدید امنیت شهرها دارند. به دلیل ازدحام و وسعت، فضاهای عمومی در تجاوز به فضای شخصی افراد و نقض امنیت آنها، همواره آمار بالایی دارند (گلی، قاسم زاده و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۳۱-۹۸؛ تقوایی و همکاران، ۱۳۹۰: ۳۸-۱۹).

امنیت اجتماعی با فضا و ساخت و ساز شهری ارتباط معناداری دارد. برنامه ریزان و طراحان شهری معتقدند شهرها برای اینکه ایمن باشند باید برای همه ی گروه های سنی و جنسی ساخته شوند و در ساخت آن ها تفاوت های سنی و جنسیتی مورد توجه قرار گیرد. در حالی که جامعه ی ما روز به روز بیش از گذشته شهری می شود، باید با تاکید بر جمعیت، سن و طبقه، به نیاز های ملموس و محسوس شهروندان توجه کرد (گلی، ۱۳۹۰: ۶۷-۴۸؛ تبریزی و مدنی پور، ۲۰۰۶: ۹۳۵). وجود محیطی امن برای زندگی در کنار سایر نیازهای اساسی فیزیولوژیک انسان، مانند غذا، سرپناه و بهداشت از ضروریات انسان است. ارضا نشدن نیاز به امنیت انسان در فضاهای جمعی، نه تنها او را از رسیدن به نیازهای رده ی بالاتر همچون خود شکوفایی، زیبا شناختی، دانستن و فهمیدن باز می دارد، بلکه کاهش تعاملات اجتماعی و در نهایت خالی ماندن فضاهای عمومی در شهرها را در پی دارد. با توسعه شتابان جامع اقتصادی، اجتماعی، مدیریت شهرها نیز پیچیده تر از گذشته شده است. این پیچیدگی سبب شده است که استراتژی های مدیریت شهری سنتی دیگر پاسخ گوی نیازهای جدید و نیازهای گروه های مختلف اجتماعی از قبیل زنان نباشد (رحیمی و صبوری، ۱۳۹۶: ۷۷-۳۹؛ هان و همکاران، ۲۰۱۴).

وجود امنیت در فضاهای عمومی از شاخص های کیفی زندگی شهری است. زنان نیمی از جمعیت ساکن شهرها هستند و روند روز افزون حضور آنان در محیط کار و فعالیت اجتماعی شهری سبب می شود تا در مکان یابی و طراحی و ساخت کالبدی شهر، حضور گسترده ی قشر در فضاها و عرصه های مختلف سکونت، کار، حمل و نقل و .... مورد توجه قرار گیرد. زنان به دلیل ویژگی های جسمی و روحی خاص خود نسبت به مردان احساس امنیت کمتری دارند. حس امنیت زنان تنها یک مقوله ی مربوط به زنان نیست. احساس امنیت در زنان می تواند در ارتقای الگوی فعالیت های اجتماعی موثر باشد و مشارکتی بهتر را در صحنه ی اجتماعی به وجود آورد (گلی، قاسم زاده و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۳۱-۹۸؛ رضایی، ۱۳۹۱: ۷۷-۶۹). طی دهه های اخیر جامعه شهری رشد چشمگیری داشته است بنابراین امنیت یکی از شاخصه های کیفی زندگی به شمار می آید. کلان شهرها به دلیل تراکم بالای جمعیت تحولات اجتماعی و اقتصادی زیاد دارند. این تحولات سبب شده تا مفاهیمی مانند امنیت اقتصادی (بیکاری فزاینده و شغل های کاذب) ذهنیت ناامنی در خیابان ها و فضاهای عمومی آسیب پذیری مسکن ها و سایر تهدیدها درباره ی سلامت شهروندان را افزایش می دهد (گلی، ۱۳۹۰: ۶۷-۴۸؛ احمد و اسماعیلی، ۱۳۸۹: ۱۷).

بررسی های انجام شده در کشور های مختلف بیانگر این است که عموماً احساس امنیت بین شهروندان در اکثر نقاط دنیا به نسبت وجود امنیت، پایین تر است این نسبت در ایران در مقایسه با کشورهای انگلیس و استرالیا با توجه به میزان وجود امنیت بسیار پایین می باشد. به عنوان نمونه در ایران نرخ سرقت منزل به ازای هر ۱۰۰۰ منزل ۵، در انگلستان به ازای هر ۱۰۰۰ منزل ۲۰ نفر و در استرالیا به ازای هر ۱۰۰۰ منزل ۲۵ است در حالی که میزان احساس امنیت در شهروندان ایرانی در مقایسه با این دو کشور رقم پایین تری را نشان میدهد (بنی فاطمی، سلیمی، ۱۳۹۰: ۵۹-۷۷؛ رجبی پور، ۱۳۸۴: ۹۶). براساس نتایج و تحقیقاتی که در محدوده پارک دراک بدست آمده است. آن محدوده از امنیت نسبتاً پایینی برخوردار است بنابراین باید بدانیم موانع زیادی بر سر راه تامین نیاز های فردی و اجتماعی شهروندان به وجود آمده که این موانع به کاهش شدید احساس امنیت و آرامش و آسایش شهروندان به ویژه گردشگران انجامیده است. این پدیده به نوبه ی خود به گسترش روحیه ی ناراضی، عدم امنیت، احساس تنهایی، غم، ترس، تنش اجتماعی، جدایی از طبیعت و عدم اعتماد و آسیب های اجتماعی دامن زده است. رفتارهای آزار دهنده ی بعضی افراد، اغلب همه ی کسانی را که از این فضاها استفاده نموده یا تمایل به استفاده از آن ها را دارند تحت تاثیر قرار می دهد.

(ممکن است زنان) از رفتن و استفاده از این مکان ها صرف نظر کنند؛ چون می ترسند که مورد آزار قرار گیرند. پارک در تمام فصول سال پذیرایی اقشار مختلف مانند کودکان، نوجوانان، سالمندان و گردشگران و مسافران هستند. بنابراین بحث امنیت از مباحث بسیار مهم پارک ها و گردشگاه ها است که مشارکت جمعی پلیس و شهرداری و سازمان های مرتبط را می طلبد و نقش شهروندان و گردشگران در برقراری امنیت مهم است؛ زیرا امنیت چیزی جدا از مردم نمی باشد. بنابراین آسیب زدایی از سیمای پارک ها و گردشگاه ها گام موثری در جهت سالم سازی فضای فراغتی مردم شهر و حرکت در راستای غنی سازی اوقات شهروندان به شمار می رود.

روش تحقیق

روش مورد استفاده در پژوهش حاضر تحلیلی-توصیفی و از نظر هدف کاربردی می باشد. مطالعات صورت گرفته بصورت اسنادی-کتابخانه ای و میدانی می باشد. با استفاده از پرسشنامه و انجام مصاحبه توأم با مشاهدات میدانی و عکس برداری به جمع آوری اطلاعات از خود پارک اقدام شده است. در بخش تدوین مبانی نظری و کاربست چارچوب نظری از مطالعات انجام گرفته توسط محققین پیشین استفاده شده است. روش تجزیه و تحلیل داده های جمع آوری شده روش سوات (SWOT) می باشد که از این رهگذر نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید مشخص شده و در ادامه به راهبردهای بهینه منتهی شده است.

پیشینه تحقیق

بنی فاطمه و همکاران در مقاله "احساس امنیت اجتماعی جوانان و عوامل اجتماعی مربوط به آن" (۱۳۹۰)، به این نتایج رسیدن: احساس امنیت اجتماعی در

این پژوهش در سه بعد احساس امنیت جانی، مالی و اخلاقی مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج تحقیق بیانگر آن است که میزان احساس امنیت اجتماعی در بین دانشجویان در حد متوسط می باشد. بر اساس ضریب همبستگی پیرسون احساس امنیت اجتماعی با متغیرهای مشارکت نظم، روابط، هویت و کنترل اجتماعی دارای همبستگی مستقیم و معنی دار بوده است. گلی در مقاله "زنان و امنیت در فضای عمومی شهری" (۱۳۹۰)، به این نتایج دست یافتند: به سنجش میزان احساس امنیت زنان در پارک آزادی کلان شهر شیراز به عنوان فضایی عمومی پرداخت. جامعه آماری پژوهش، زنان بالای پانزده سال بودند که در زمان پژوهش به تنهایی در پارک آزادی حضور داشتند. بر مبنای فرمول کوکران، حجم نمونه ۱۹۵ نفر تعیین شد و نمونه گیری به صورت خوشه ای در سطح پارک صورت گرفته. بر اساس این نتایج پژوهش، عوامل محیطی مانند کاربری اراضی، تنوع کاربری های پیرامون و ساعت های فعالیت آن ها، همچنین مجاورت مکانی کاربری ها با افزایش حس امنیت زنان پاسخگو رابطه ی معنادار دارد، اما عوامل شخصی مانند سن، تحصیلات، اشتغال و مهاجرت تاثیر معناداری بر میزان احساس امنیت زنان ندارد. زیادی و همکاران در مقاله "تحلیل بر امنیت فضاهای عمومی شهر" (۱۳۹۲)، به بررسی موضوع امنیت در پارک های شهر قم پرداخته اند.

که بر اساس فاکتورهای گوناگون اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، قومی و...، مقدار احساس امنیت در فضاهای عمومی شهری (پارک ها و معابر) در منطقه دو شهر قم، کم ترین مقدار و مقدار احساس امنیت در فضاهای عمومی شهری در منطقه ۴، بیشترین مقدار دارد. الماسی فر و همکاران در مقاله "بررسی امنیت محیط در پارک های منطقه ای به عنوان بخشی از فضاهای شهری" (۱۳۸۹)، در بررسی امنیت محیطی پارک های منطقه ای، معیارها و ضوابطی که به طور مشخص به جزئیات کمتر احساس امنیت زنان می پردازد، برای نیل به این هدف شارش افراد را در نمونه ی مورد نظر در مقاطع مختلف اندازه گیری کردند. همچنین با ارائه ی پرسشنامه به زنان از آن ها خواستند تا زمینه ی کاهش امنیت در فضاهای شهری شرح دهند. نتایج نشان می دهد در کشور هایی با ساختار فرهنگی و اعتقادی عمیق تر، ضروری معیارهای جزئی تر مرتبط با زنان را در CPTED است رویکرد شاخصه های طراحی محیط در نظر بگیرد. در ادامه به بررسی امنیت زنان در پارک کوهستانی دراک می پردازیم. نتایجی که بر اساس جدول SWOT بدست آوردیم پارک دارای ضعف هایی مانند راه های ارتباطی، نبود مدیریت صحیح، نور کافی، امکانات و زیرساخت های محیطی و کالبدی به عنوان موانعی جهت رسیدن به هدف می باشد. در نتیجه پارک دراک وضعیت نسبتاً مطلوبی دارد و می تواند باعث رشد در زمینه امنیت زنان نقش پررنگی ایفا کند.

مبانی نظری

فضای شهر

فضاهای شهری به عنوان بستر زندگی و فعالیت شهروندان باید بتوانند با توجه به شباهت ها و تفاوت های میان افراد گروه های سنی-جنسی و اجتماعی، محیطی امن و جذاب را برای همه افراد فراهم کند و به نیاز تمامی اقشار اجتماعی پاسخ مناسب دهد. فضای شهری بیشترین ارتباط را با مردم و محیط زندگی برقرار می کند و در نتیجه، درهویت بخشی و دادن احساس آرامش به شهروندان نقش بسزایی دارد. تحولات دهه های اخیر سبب شده است تا امکانات جدید شهرهای امروز مانند گذشته قادر به تامین آرامش و امنیت شهروندان نباشد. شهرها به دلیل تمرکز بالای جمعیت و فعالیت های خارج از مقیاس انسانی و فراوانی ماشین، از شاخص های آرامش و امنیت فضای شهری کم کم فاصله گرفته اند. عواملی که موجب تهدید، کاهش یا حذف امنیت در شهرها می شوند، بی شمارند و برخی فضاهای شهری ظرفیت بالایی در تهدید امنیت شهرها دارند. به دلیل ازدحام و وسعت، فضاهای عمومی در تجاوز به فضای شخصی افراد و نقض امنیت آن ها، همواره آمار بالایی دارند (گلی، ۱۳۹۰: ۶۷-۴۸؛ دی، استامپ و کارن، ۲۰۳۳: ۳۱۱).

امنیت

امنیت در فرهنگ های لغت به معنی: «رهایی از خطر یا مخاطرات و لطمات، ایمنی روانی، رهایی ازهراس یا تردید، مشوش نبودن یا فقدان عدم اطمینان، نبودن احتمال ناکامی، چیزی که ایمنی می دهند و اطمینان می بخشند (کریمی، ۱۳۹۳: ۱۴۰-۱۶۰؛ ستوده، ۱۳۷۳، ۲۷۴).

امنیت زنان در فضاهای شهری

امنیت زنان در فضای عمومی که توسط افراد خاصی در زمان مشخصی صورت می گیرد، سبب شکل گیری قلمرو ثانویه ی افراد در فضاهای عمومی می شود (آلتمن، ۱۳۸۲). همچنین نبود امنیت زنان در پارک ها و فضاهای شهری سبب آسیب روانی فردی می شود و در نتیجه این آسیب روانی بر کل جامعه نیز تاثیر خواهد گذاشت. به گونه ای که باربوسا معتقد است: «فضای سبز نقش تعیین کننده ای در حمایت از سیستم های اجتماعی و اکولوژی دارد» (رحیمی و صبوری، ۱۳۹۶: ۷۷-۳۹؛ بابوسا، ۲۰۰۷). احساس امنیت عبارت است از آزادی نسبی از خطر. این احساس، وضع خوشایندی را ایجاد می کند و فرد در آن دارای آرامش جسمی و روحی است (حقیقت، ۱۳۹۲؛ شاملو، ۱۳۷۲: ۱۴۲). و پدیده ای روانشناختی-اجتماعی که دارای ابعاد گوناگونی است این احساس ناشی از تجربه های مستقیم و غیر مستقیم افراد از شرایط و اوضاع پیرامون است که افراد گوناگون به صورت گوناگون آن را در زمانهای گوناگون تجربه کردند (پورافکار، ۱۳۹۰: ۷۴-۴۵). بنابراین، احساس امنیت یکی از نیازهای روحی انسان و از مهم ترین شاخص های کیفیت فضایی، اگرچه تغییر های جامعه شناختی در بروز و ظهور الگوهای رفتاری انسان ها در اولویت قرار دارند، اما از نقش ویژگی های کالبدی و فضایی محیط مصنوع، به عنوان بستر وقوع رفتارهای نابهنجار، در اماکن بروز جرایم و احساس نا امنی نباید غافل بود (رحیمی و صبوری، ۱۳۹۶: ۷۷-۳۹؛ علی خواه و ربیعی، ۱۳۸۵: ۱۳۱-۱۰۹).

جدول ۱- شاخص و گویه‌های پژوهش

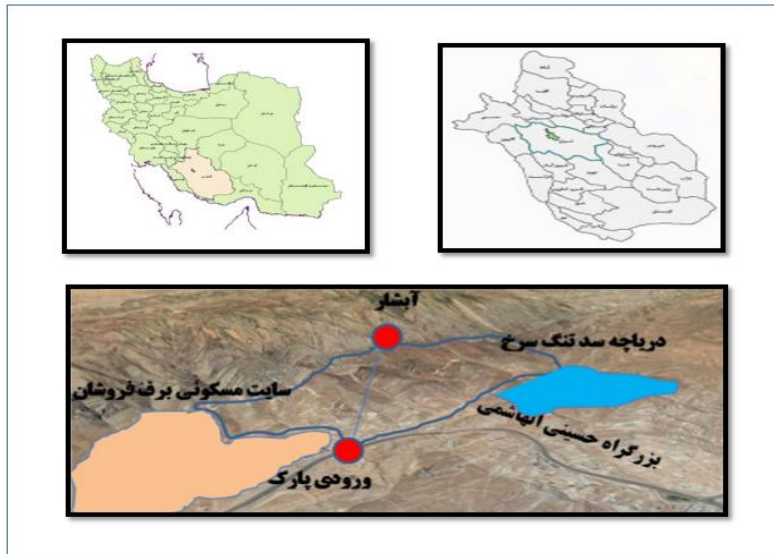
مولفه	معیار	شاخص
دید و نظارت عمومی	توسط افرادی که از پارک استفاده می‌کنند؛ توسط نگهبانان و باغبانان	۱- نحوه کاشت گیاهان به گونه ای که مانع دید نشود ۲- در هنگام طراحی رشد ۲۰ سال آینده گیاه و این که برگ ریز یا همیشه سبز بودن آن مورد توجه قرار گیرد ۳- از موانع بلند و زاویه های بسته و بوته های پر برگ و حجیم که مانع دید می شوند در طراحی اجتناب نمود.
نور و روشنایی	چراغ‌های داخل پارک؛ نوردهی کاربری های ساخته شده .	۱- گذاشتن تیرهای چراغ به گونه ای که چهره های ۱۰ متری مشخص باشند ۲- علائم و فضای مخفی و ورودی و خروجی ها به خوبی نورپردازی شوند ۳- نور پردازی باعث آذیت چشم نشود و به اندازه ای باشد تا باعث وهم تخیل نیز نگردد.
مسیرهای مخفی و جدا افتاده	مسیرهایی بن‌بست؛ مسیرهایی که در چرخه گردش قرار ندارند؛ مسیرهای باریک و مخفی پوشیده شده گیاهان؛ مسیرها و فضاهایی که به دلیل عدم بهسازی مورد استفاده قرار نمی گیرد	۱- استفاده از دوربین های مدار بسته قرار دادن کیوسک های اطلاع رسانی ۲- ایجاد کاربری های خدماتی ۳- نور پردازی مناسب ۴- دید طبیعی از فضاهای دیگر به فضاهای مورد نظر ۵- در صورت وجود امکان غافلگیری بایستی از ۵۰ تا ۱۰۰ متر قبل این آگاهی داده شود ۶- سعی شود از پوشش های گیاهی با تنه های بلند استفاده شود تا کاربرد بوته ها و استفاده بیش از حد گیاهان همیشه سبز ممانعت به عمل آید.
وجود فضاهای جدا افتاده	فضاهایی که محیط گردش جدا از مسیرهای اصلی پارک دارند؛ فضاهایی که کاربری خاصی برای آن در نظر گرفته نشده.	۱- استفاده از کاربری مناسب در فضا تا حالت دعوت کنندگی داشته باشد ۲- طراحی بهینه منظر تا با خوانا بودن و امکان دید داشتن بیننده را به سوی خود فراخواند ۳- وجود مسیرهای مختلف و مفرد در هنگام بروز خطر در چنین فضاهایی.
استفاده از ترکیب کاربری ها	فضاهای شهری پارک ها فضاهای جدا افتاده اند.	۱- در پارک ها استفاده از کاربری هایی چون کتابخانه و فضای بازی کودکان.
افزایش فعالیت های روزمره	در فضاهای شهری در پارک ها	۱- ایجاد بخش های ورزشی و فضای کمپینگ ۲- ایجاد فضاهای بازی و تفریحی ۳- ایجاد فضاهای آموزشی یا ارائه خدمات ۴- پخش چنین فعالیت های در سطح پارک برای ایجاد تعادل.
علائم و راهنمایی	درفضاهای مخفی و جدا و افتاده؛ در فضاهای پیچیده و با وسعت زیاد.	۱- توجه به چگونگی طراحی علائم که خوانا و مشخص باشد ۲- پیغامشان کافی و مشخص باشد ۳- استفاده از مصالح و مواد مناسب ۴- قابل استفاده برای تمام اقشار چه با سواد و چه بی سواد.
ایجاد حس مالکیت	فضای پارک ها؛ پیاده راه ها	۱- ایجاد حس قلمرو در افراد تا احساس مالکیت ایجاد شود ۲- طراحی مناسب فضایی برای دعوت کنندگی.
تعامل	مشارکت پذیری	۱- مکان بازی نوجوانان در فضای خیابان های محدوده پارک ۲- ارتقاء تجربیات حسی استفاده کنندگان
بعد غیر کلیدی	تبعیض جنسی در فضا	۱- وجود امنیت اجتماعی ۲- آسایش و امنیت برای زنان و کودکان
شبکه های راه‌های ارتباطی	سهولت دسترسی	۱- دسترسی به وسایل حمل و نقل عمومی
کلیدی	اختلاط کاربری ها و فعالیت های مربوط به آن	۱- تنوع در فعالیت و کاربری ها ۲- همشمول بودن ۳- قابلیت پاسخگویی فضا به نیازهای پارک

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۸

محدوده مورد مطالعه

شیراز پنجمین شهر بزرگ و پرجمعیت ایران است که در جنوب غربی ایران و در بخش مرکزی استان فارس، موقعیت آن بین ۲۷ درجه و ۱ دقیقه تا ۳۱ درجه و ۴۲ دقیقه عرض شمالی از خط استوا و ۵۰ درجه و ۳۴ دقیقه تا ۵۵ درجه و ۴۴ دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ قرار دارد و ۷/۴ درصد مساحت خاک ایران را به خود اختصاص داده است. این شهر در ارتفاع ۱۴۸۴ متری از سطح دریا و در منطقه کوهستانی زاگرس واقع شده و آب هوای معتدلی دارد. جمعیت ۱۵۶۵۵۷۵ و مساحت شهر شیراز ۱۰۴۷۹ کیلومتر مربع می باشد. منطقه ۱۰ شیراز که از نمونه موردی مطالعه این پژوهش در آن واقع شده است که دارای مساحت ۳۱۷۸ هکتار و جمعیت ۱۳۹۲۱۵ نفر می باشد (نبوی، رجیبیان و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۱-۳۷۶). که پارک کوهستانی دراک در منطقه ۱۰ قرار دارد و یکی از بزرگترین بوستان های ایران است که در شهر شیراز و در دامنه کوه دراک در شمال غرب این شهر قرار دارد. موقعیت آن ۲۹ درجه و ۴۱ دقیقه شمالی و ۵۲ درجه و ۲۴ دقیقه شرقی از نصف النهار مبداء قرار گرفته است. عملیات ساخت این پارک در اسفند ماه ۱۳۹۲ آغاز گردیده و پس از ۴ سال فاز اول آن به مساحت ۵۸۰ هکتار که در تابستان ۱۳۹۶ توسط شهرداری شیراز گشایش پیدا کرد و فاز دوم و سوم آن هم اکنون در حال انجام ساخت سد تنگ سرخ که مساحت آن به ۱۰۰۰ هکتار افزایش پیدا می کند. در فاز

اول امکاناتی نظیر پیست دوچرخه سواری، پیاده روی، زیپ لاین، آلاچیق، سرویس بهداشتی، زمین بازی کودکان، باغ گیاهی دارویی و... در اختیار عموم قرار دارد. در طرح توسعه آن قرار است تله کابین، هتل، رستوران، فست فود و... به آن محدوده الحاق یابد (عابدینی، ۱۳۹۸).

شکل ۱- معرفی موقعیت شهرستان شیراز و محدوده پارک کوهستانی دراک منبع: نگارندگان، ۱۳۹۹

برای رسیدن به نتیجه ای در این پژوهش، مطالعه ای از طریق مشاهده میدانی و مصاحبه و تهیه جدول SWOT در مورد امنیت زنان در پارک کوهستانی دراک صورت گرفته است.

جدول ۲- عوامل داخلی و خارجی تاثیر گذار بر طراحی پارک کوهستانی دراک

تهدید	فرصت	ضعف	قوت	SWOT
<p>۱- نامناسب بودن راه ها و جاده های ارتباطی</p> <p>۲- کم عرض بودن معابر باعث برخورد وسایل نقلیه به عابرین</p> <p>۳- امکان رخ دادن جیب بری و مردم آزاری در محدوده</p> <p>۴- خطر امداد رسانی به دلیل دسترسی پایین</p> <p>۵- خطر کاهش حضور پذیری و سرزندگی</p> <p>۶- خطر کاهش رویدادپذیری به دلیل عدم پارکینگ مناسب</p>	<p>۱- امکان افزایش پارکینگ در زمین رها شده</p> <p>۲- نزدیک به کلان شهر</p> <p>۳- امکان احیای کف سازی مناسب</p> <p>۴- امکان جانمایی مبلمان بیشتر</p> <p>۵- امکان ایجاد فضاهای تفریحی و آموزشی برای کودکان به دلیل وجود امنیت</p> <p>۶- امکان افزایش دسترسی</p>	<p>۱- فقدان توقف های مناسب</p> <p>۲- عدم وجود مبلمان کافی</p> <p>۳- نبود حفاظ و نرده در محدوده</p> <p>۴- نبود دسترسی مناسب به فضای شهری</p> <p>۵- کاهش امنیت پارک به دلیل زمین های رها شده</p> <p>۶- عدم وجود زیر ساخت مناسب</p> <p>۷- نبود مکانی برای افراد توانخواه</p> <p>۸- نبود امنیت خیابان منتهی به پارک</p> <p>۹- نبود سایبان</p> <p>۱۰- نبود استقرار سیستم حمل و نقل عمومی</p> <p>۱۱- کم عرض بودن معابر</p> <p>۱۲- نبود ایستگاه آتش نشانی</p>	<p>۱- وجود پارکینگ در محدوده</p> <p>۲- دسترسی راحت به حسین الهاشمی</p> <p>۳- وجود کف سازی مناسب</p> <p>۴- وجود تابلو و علائم نشانه</p> <p>۵- وجود مبلمان در محدوده</p> <p>۶- وجود آگاهی دادن مردم از ورود و خروج</p> <p>۷- وجود وسایل بازی برای کودکان</p>	<p>کالبدی</p>
<p>۷- خطر از بین رفتن سرزندگی</p> <p>۸- خطر از بین رفتن پوشش گیاهی</p>	<p>۷- وجود طبقات ارتفاعی مناسب جهت استقرار فعالیت های زمستانی</p> <p>از جمله اسکی</p> <p>۸- بالا بودن مزیت نسبی بخش گردشگران</p> <p>۹- وسعت سایت برای توسعه در سطح ملی و بین المللی</p> <p>۱۰- پایین بودن هزینه های طرح به علت بکر بودن سایت و استفاده از مصالح بوم آور</p>	<p>۱۳- فصلی بودن خدمات قابل ارائه</p> <p>۱۴- وجود بورس بازی در حوزه املاک و مستغلات</p>	<p>۸- وجود زمینه برای ارائه خدمات رفاهی و گردشگری</p> <p>۹- تمایل ساکنین برای سرمایه گذاری در بخش های مختلف</p> <p>۱۰- وجود زیپ لاین برای بزرگسالان</p> <p>۱۱- وجود مکانی برای دوچرخه سواری</p>	<p>اقتصادی</p>

	۱۱- ایجاد اشتغال برای اهالی ۱۲- امکان افزایش کاربری در تمام فصول سال			
اجتماعی	۹- وجود گردشگران بیش از ظرفیت ۱۰- خطر کاهش تراکم جمعیتی	۱۵- آزار چشمی و حرف های رکیک از جوانان ۱۶- عدم وجود امنیت فیزیکی در شب ۱۷- عدم وجود پیاده رو نامناسب ۱۸- تعارض فرهنگی بین گردشگران	۱۲- ایجاد امنیت توسط روشنایی تیر چراغ برق ۱۳- وجود خانواده که ابراز امنیت خاطر بالایی دارند ۱۴- وجود نگهبان ۱۵- سرزندگی به دلیل وجود مردم	
زیست محیطی	۱۱- وجود ۲۰ روز یخبندان در منطقه ۱۲- وجود گسل در محدوده ۱۴- تولیدانبوه زباله در روزهای پیک نیک ۱۵- تخریب زیر ساخت و پوشش معابر ۱۶- خطر از بین رفتن فضای سبز شهری به دلیل کم توجهی و آتشفسوزی	۱۹- کم توجهی به محیط زیست ۲۰- تراکم پایین پوشش گیاهی در ارتفاع ۲۱- وجود توپوگرافی نامناسب ۲۲- قرار داشتن در کمربند زلزله خیز ۲۳- برف گیر بودن راه های ارتباطی ۲۴- رها سازی زباله در منطقه ۲۵- دارای شیب بالای ۶۰٪ ۲۶- وجود حیوانات در منطقه ۲۷- کاشت درختان نامناسب با اقلیم این منطقه	۱۶- وجود چشم انداز طبیعی ۱۷- وجود دریاچه مصنوعی سد تنگ سرخ ۱۸- عدم آلودگی شهری ۱۹- وجود پوشش گیاهی ۲۰- گونه از حیات گیاهی در طبقات حفاظتی ۲۱- رودخانه در اغلب سال دارای آبدهی است ۲۲- ایجاد گشت های پیوست شهری به عنوان جلوگیری از خالی کردن نخاله ساختمانی ۲۳- گلوگاه تنفسی شیراز	

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۹

تجزیه و تحلیل داده ها

در تکمیل جدول تحلیل عوامل داخلی کوهستان دراک، در ستون دوم با توجه به میزان اهمیت مولفه و مقایسه این مولفه ها با یکدیگر، ضریب اهمیت بین صفر و یک به آن مولفه اختصاص داده می شود. مقدار این ضرایب باید به گونه ای باشد که مجموعه ضرایب مولفه ها، یک باشد. در ستون سوم با توجه به عالی یا معمولی بودن قوت ها به ترتیب رتبه ۳ یا ۴ جدی یا معمولی بودن ضعف ها ۱ یا ۲ اختصاص داده می شود. در نهایت با ضریب وزن همان ردیف، امتیاز وزن دار محاسبه می شود. اگر مجموع امتیاز وزن دار کمتر از ۲/۵ باشد بدین معناست که محیط از نظر عوامل داخلی دارای ضعف می باشد و ضعف ها بر قوت ها غالب اند و اگر بیشتر از ۲/۵ باشد عکس آن می باشد و قوت ها بر ضعف ها غلبه می کنند.

تحلیل و ارزیابی عوامل داخلی

مجموعه امتیازات وزن دار محاسبه شده از میانگین ۲/۵ کمتر است که بیانگر غلبه ضعف ها بر قوت ها می باشد که در جدول شماره ۳ ارائه شده است.

جدول شماره ۳- تحلیل عوامل داخلی

عوامل داخلی استراتژیکی (نقاط قوت و ضعف)	ضریب اهمیت	رتبه	امتیاز وزنی
S1- وجود پارکینگ در محدوده	۰/۰۲۱	۳	۰/۰۶۴
S2- دسترسی راحت به حسین الهاشمی	۰/۰۲۶	۴	۰/۱۰۷
S3- وجود کف سازی مناسب	۰/۰۱۶	۳	۰/۰۴۸
S4- وجود تابلو و علائم نشانه	۰/۰۲۱	۳	۰/۰۶۴
S5- وجود مبلمان در محدوده	۰/۰۱۶	۳	۰/۰۴۸
S6- وجود آگاهی دادن مردم از ورود و خروج	۰/۰۲۱	۴	۰/۰۸۶
S7- وجود وسایل بازی برای کودکان	۰/۰۱۶	۳	۰/۰۴۸
S8- وجود زمینه برای ارائه خدمات رفاهی و گردشگری	۰/۰۱۶	۴	۰/۰۴۸
S9- تمایل ساکنین برای سرمایه گذاری در بخش های مختلف	۰/۰۲۱	۳	۰/۰۸۶
S10- وجود زپ لاین برای بزرگسالان	۰/۰۲۶	۴	۰/۱۰۷
S11- وجود مکانی برای دوچرخه سواری	۰/۰۱۶	۳	۰/۰۶۴
S12- ایجاد امنیت توسط روشنایی تیر چراغ برق	۰/۰۲۶	۳	۰/۱۰۷
S13- وجود خانواده که ابراز امنیت خاطر بالایی دارند	۰/۰۲۱	۴	۰/۰۶۴
S14- وجود نگهبان	۰/۰۲۱	۴	۰/۰۸۶
S15- سرزندگی به دلیل وجود مردم	۰/۰۲۱	۴	۰/۰۶۴
S16- وجود چشم انداز طبیعی	۰/۰۲۶	۳	۰/۰۸۰

۰/۰۸۰	۳	۰/۰۲۶	S17-وجود دریاچه مصنوعی سد تنگ سرخ
۰/۰۸۶	۴	۰/۰۲۱	S18-عدم آلودگی شهری
۰/۰۶۴	۴	۰/۰۱۶	S19-وجود پوشش گیاهی
۰/۰۴۸		۰/۰۱۶	S20-گونه ای از حیاط گیاهی در طبقات حفاظتی
۰/۰۶۴	۳	۰/۰۱۶	S21-رودخانه در اغلب سال دارای آبدهی است
۰/۰۸۶	۳	۰/۰۲۱	S22-ایجاد گشت های پیوست شهرداری به عنوان جلوگیری از خالی کردن نخاله ساختمانی
۰/۰۴۸	۴	۰/۰۲۱	S23-گلوگاه تنفسی شیراز
۰/۰۲۱	۱	۰/۰۲۱	W1-فقدان توقف های مناسب
۰/۰۳۲	۲	۰/۰۱۶	W2-عدم وجود مبلمان کافی
۰/۰۲۱	۲	۰/۰۱۰	W3-نبود حفاظ و نرده در محدوده
۰/۰۲۱	۱	۰/۰۲۱	W4-نبود دسترسی مناسب به فضای شهری
۰/۰۴۳	۲	۰/۰۲۱	W5-کاهش امنیت پارک به دلیل زمین های رها شده
۰/۰۲۱	۲	۰/۰۱۰	W6-عدم وجود زیر ساخت مناسب
۰/۰۳۲	۲	۰/۰۱۶	W7-نبود مکانی برای افراد توانخواه
۰/۰۲۱	۲	۰/۰۱۰	W8-نبود امنیت خیابان منتهی به پارک
۰/۰۱۶	۱	۰/۰۱۶	W9-نبود سایبان
۰/۰۲۱	۱	۰/۰۲۱	W10-نبود استقرار سیستم حمل و نقل عمومی
۰/۰۳۲	۲	۰/۰۱۶	W11-کم عرض بودن معابر
۰/۰۱۰	۱	۰/۰۱۰	W12-نبود ایستگاه آتش نشانی
۰/۰۵۳	۲	۰/۰۲۶	W13-فصلی بودن خدمات قابل ارائه
۰/۰۲۱	۱	۰/۰۲۱	W14-وجود بورس بازی در حوزه املاک و مستغلات
۰/۰۳۲	۲	۰/۰۱۶	W15-آزار چشمی و حرف های رکبک از جوانان
۰/۰۱۰	۱	۰/۰۱۰	W16-عدم وجود امنیت فیزیکی در شب
۰/۰۳۲	۲	۰/۰۱۶	W17-عدم وجود پیاده رو نامناسب
۰/۰۲۱	۱	۰/۰۲۱	W18-تعارض فرهنگی بین گردشگران
۰/۰۲۱	۱	۰/۰۲۱	W19-کم توجهی به محیط زیست
۰/۰۴۳	۲	۰/۰۲۱	W20-تراکم پایین پوشش گیاهی در ارتفاع
۰/۰۱۰	۱	۰/۰۱۰	W21-وجود توپوگرافی نامناسب
۰/۰۳۲	۲	۰/۰۱۶	W22-قرار داشتن در کمربند زلزله خیز
۰/۰۲۱	۱	۰/۰۲۱	W23-برف گیر بودن راه های ارتباطی
۰/۰۱۶	۱	۰/۰۱۶	W24-رها سازی زباله در منطقه
۰/۰۳۲	۲	۰/۰۱۶	W25-دارای شیب بالای ۶۰٪
۰/۰۴۳	۲	۰/۰۲۱	W26-وجود حیوانات در منطقه
۰/۰۴۳	۲	۰/۰۲۱	W27-کاشت درختان نامناسب با اقلیم این منطقه
۲/۴۹		۱	مجموع

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۹

تحلیل و ارزیابی عوامل خارجی

برای طراحی جدول تحلیل و ارزیابی عوامل خارجی مانند جدول بالا عمل کرده با این تفاوت که عوامل خارجی فرصت ها و تهدیدها را در ستونها قرار داده است. که جمع کل امتیازات نهایی عوامل خارجی در این جدول بیش از ۲/۵ می باشد. بنابراین نشان دهنده ی این است که فرصت های پیش رو به تهدیدهای آن غلبه خواهد کرد که در جدول شماره ۴ ارائه داده شده است

جدول شماره ۴-تحلیل عوامل خارجی

عوامل خارجی استراتژیک(نقاط فرصت و تهدید)	ضریب اهمیت	رتبه	امتیاز وزنی
O1-امکان افزایش پارکینگ در زمین رها شده	۰/۰۴۱	۴	۰/۱۶۶
O2-نزدیک به کلان شهر	۰/۰۴۱	۴	۰/۱۶۶
O3-امکان احیای کف سازی مناسب	۰/۰۳۱	۳	۰/۰۹۳
O4-امکان جانمایی مبلمان بیشتر	۰/۰۳۱	۳	۰/۰۹۳
O5-امکان ایجاد فضاهای تفریحی و آموزشی برای کودکان به دلیل وجود امنیت	۰/۰۳۱	۳	۰/۰۹۳
O6-امکان افزایش دسترسی	۰/۰۳۱	۳	۰/۱۲۵
O7-وجود طبقات ارتفاعی مناسب جهت استقرار فعالیت های زمستانی از جمله اسکی	۰/۰۴۱	۳	۰/۱۶۶
O8-بالا بودن مزیت نسبی بخش گردشگران	۰/۰۲۰	۳	۰/۰۶۲

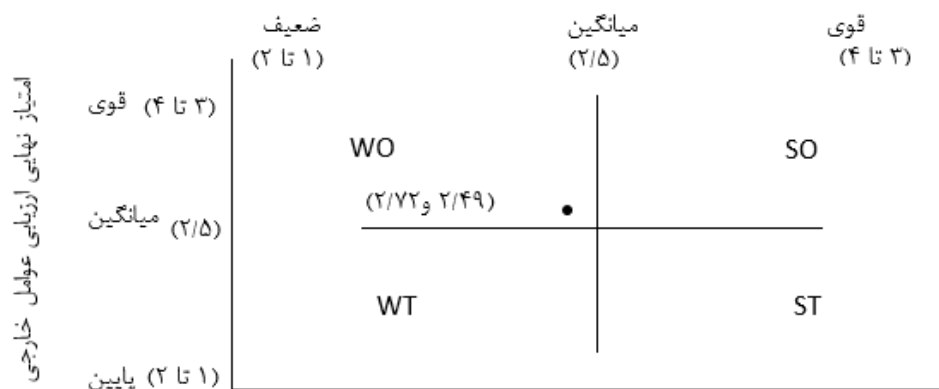
۰/۱۲۵	۴	۰/۰۴۱	O9- وسعت سایت برای توسعه در سطح ملی و بین المللی
۰/۰۹۳	۴	۰/۰۳۱	O10-پایین بودن هزینه های طرح به علت بکر بودن سایت و استفاده از مصالح بوم آور
۰/۱۲۵	۳	۰/۰۳۱	O11-ایجاد اشتغال برای اهالی
۰/۱۶۶		۰/۰۴۱	O12-امکان افزایش کاربری در تمام فصول سال
۰/۰۹۳	۴	۰/۰۳۱	O13-امکان تزریق نور به محدوده
۰/۰۹۳	۳	۰/۰۳۱	O14-امکان افزایش فضاها جهت برقراری تعاملات اجتماعی
۰/۱۶۶	۲	۰/۰۴۱	O15-امکان درختکاری بیشتر در محدوده
۰/۱۶۶	۱	۰/۰۴۱	O16-امکان ایجاد پیاده رو در دو طرف دریاچه
۰/۰۴۱	۳	۰/۰۴۱	O17-امکان باز سازی آسیب های زیست محیطی
۰/۰۲	۱	۰/۰۳۱	T1-نامناسب بودن راه ها و جاده های ارتباطی
۰/۰۶۲	۲	۰/۰۳۱	T2-کم عرض بودن معابر باعث برخورد وسایل نقلیه به عابرین
۰/۰۲۰	۲	۰/۰۲۰	T3-امکان رخ دادن جیب بری و مردم آزاری در محدوده
۰/۰۴۱	۱	۰/۰۲۰	T4-خطر امداد رسانی به دلیل دسترسی پایین
۰/۰۶۲	۲	۰/۰۳۱	T5-خطر کاهش حضور پذیری و سرزندگی
۰/۰۴۱	۲	۰/۰۲۰	T6-خطر کاهش رویدادپذیری به دلیل عدم پارکینگمناسب
۰/۰۱۰	۱	۰/۰۱۰	T7-خطر از بین رفتن سرزندگی
۰/۰۶۲	۲	۰/۰۳۱	T8-خطر از بین رفتن پوشش گیاهی
۰/۰۲۰	۲	۰/۰۲۰	T9-وجود گردشگران بیش از ظرفیت
۰/۰۸۳	۱	۰/۰۴۱	T10-خطر کاهش تراکم جمعیتی
۰/۰۲۰	۲	۰/۰۲۰	T11-وجود ۲۰ روز یخبندان در منطقه
۰/۰۸۳	۱	۰/۰۴۱	T12-وجود گسل در محدوده
۰/۰۳۱	۲	۰/۰۳۱	T13-تولیدانبوه زباله در روزهای پیک نیک
۰/۰۸۳	۱	۰/۰۴۱	T14-تخریب زیر ساخت و پوشش معابر
۰/۰۸۳	۲	۰/۰۴۱	T15-خطر از بین رفتن فضای سبز شهری به دلیل کم توجهی و آتش سوزی
۲/۷۲		۱	

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۹

ماتریس عوامل داخلی و خارجی

اگر در این ماتریس موقعیت پارک کوهستانی دراک که از نظر نمرات عوامل داخلی و خارجی در ناحیه اول نمودار باشد استراتژی تهاجمی، اگر در ناحیه دوم باشد، استراتژی رقابتی و چنانچه در خانه سوم باشد استراتژی محافظه کارانه و سرانجام اگر در ناحیه چهارم باشد استراتژی تدافعی پیشنهاد می شود. چون جمع امتیاز نهایی عوامل داخلی بر روی محور Xها ۲/۴۹ و جمع امتیاز بدست آمده از عوامل خارجی بر روی محور Yها ۲/۷۲ می باشد بنابراین طبق اصول مدیریت استراتژی، موقعیت منطقه در ناحیه سوم استراتژی محافظه کارانه (OW) قرار دارد که در ماتریس برنامه ریزی کمی استراتژیک، استراتژی های این منطقه با ترکیبی از استراتژی های دو منطقه احتمالی آن (SO، WT) قرار خواهند گرفت.

امتیاز نهایی ارزیابی عوامل داخلی

شکل ۲- استراتژی ها و اولویت های اجرایی SWOT منبع: نگارندگان، ۱۳۹۹

ارائه راهبردها بر اساس مدل SWOT

مجموعه امتیازات وزن دار عوامل داخلی، بر روی محور Xها ۲/۲۹ و مجموعه امتیازات وزن دار عوامل خارجی، بر روی محور Yها ۲/۷۲ باشد لذا استراتژی WO انتخاب می شود و از راهبرد انطباقی استفاده می شود که راهبرد انطباقی یا حداقل-حداکثر تلاش دارد با کاستن ضعف ها، حداکثر استفاده را از فرصت های موجود ببرد. یک محیط ممکن است در محیط خارجی خود متوجه وجود فرصت هایی شود ولی به واسطه ضعف های محیط قادر به بهره برداری نباشد. در چنین شرایطی،

راهبرد انطباقی می تواند امکان از فرصت را فراهم آورد. که این مدل یکی از ابزارهای بسیار مهم در فرایند تدوین راهبرد است که به وسیله آن اطلاعات مقایسه می شود که با توجه به نتایج به دست آمده از تحلیل SWOT برای توسعه پارک دراک منطبق با شرایط منطقه ارائه می شود.

جدول شماره ۵-راهبرد انطباقی (WO)

فرصت ها (O)	SWOT
<p>۱- توسعه و بهبود راه های ارتباطی و جانمایی ایستگاه و آژانس ها در راستای پارک کوهستانی برای جذب بیشتر</p> <p>۲- بازنگری در نحوه توزیع امکانات، خدمات و تسهیلات پارک و اولویت دهی این نوع امکانات در مناطق با قابلیت بالا</p> <p>۳- تشویق بخش های خصوصی و دولتی به سرمایه گذاری در پارک برای ارتقاء حس سرزندگی و امنیت در آن محدوده</p> <p>۴- ارائه خدمات بهداشتی و درمانی در مناطق گردشگری</p> <p>۵- در اولویت قرار دادن پروژه ها و زیر ساخت ها</p> <p>۶- نزدیکی به کلان شهر شیراز که محیطی مناسب برای گردشگران که به دنبال محیطی دنج و دور از هر گونه آلودگی می باشند</p> <p>۷- بهبود و ارتقاء مدیریت صحیح گردشگران و نبود فضای بهداشتی که باعث حجم عظیمی از زباله گشته است</p> <p>۸- تلاش در جهت توسعه نور پردازی در شب در راستای ارتقاء حس امنیت مراجعه کنندگان در آن محدوده</p> <p>۹- ارتقاء بازی و سرگرمی برای کودکان و بزرگسالان در آن محدوده که در راستای جذب بیشتر افراد و برقراری تعاملات اجتماعی باشد</p> <p>۱۰- بهبود و ارتقاء مبلمان برای راحتی و آسایش گردشگران</p> <p>۱۱- ارتقاء زمین های جاذبه گردشگری در سطح بین الملل با کمترین هزینه</p>	<p>ضعف ها (W)</p>

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۹

نتیجه گیری

فضای شهری به منظور فعالیت و رفتار ساکنان شهر شکل گرفته اند و در قالب دو گروه فضاهای عمومی و خصوصی از یکدیگر متمایز می شوند. پارک ها و فضای سبز نیز از فضاهای عمومی با کاربران زیاد است که عواملی مانند مساحت مکان یابی مناسب تاسیسات و امنیت از عوامل موثر بر کارآمدی این فضاها هستند که امنیت از بنیادی ترین ارکان حیات هر فرد و جامعه می باشد که حقوق بشر به عنوان یکی از حقوق اجتماعی انسان و در ردیف آزادی است. از آنجایی که یکی از آسیب پذیرترین اقسام جامعه در مقوله ی احساس امنیت اجتماعی در فضاهای عمومی، زنان هستند. برای اینکه زنان در فضاهای شهری به خصوص بعد از تاریکی هوا احساس امنیت کنند، باید بتوانند محیط را برای خودشان ترجمه و تفسیر کنند، هدف کلی این پژوهش حاضر، ارزیابی احساس امنیت زنان در پارک کوهستانی دراک که می تواند یک مولفه قدرتمند در تحقیق این هدف باشد. با اشاره به تحلیل های بدست آمده دیده شده که مجموع امتیازات وزن دار عوامل داخلی و خارجی کمتر از ۲/۵ می باشد پس به این معناست که پارک کوهستانی دراک باید از راهبرد انطباقی که با کاستن ضعف ها و حداکثر استفاده از فرصت های موجود را ببرد که ممکن است در محیط خارجی متوجه وجود فرصت هایی شود ولی به واسطه ضعف ها قادر به بهره برداری نباشد در چنین شرایطی می توان امکان فرصت ها را فراهم کرد که موجب رشد در آن محدوده می شود. مطالعات متعدد انجام شده در این فرضیه نشان می دهد تامین امنیت در پارک به عنوان فضای عمومی، به عوامل زیادی مانند کاربری های پیرامون، زیر ساخت، مدیریت صحیح، طراحی محیطی داخل پارک و نحوه ی دسترسی به آن وابسته است. در نهایت نتیجه گرفته می شود که پارک کوهستانی دراک در مطالعات میدانی و تحلیل های صورت گرفته وضعیت نسبتا مطلوبی دارد و می تواند باعث رشد در زمینه امنیت زنان نقش پر رنگی ایفا کند. که اکنون پیشنهاداتی در راستای رساندن پارک کوهستانی به سطح ایده آل می پردازیم:

- مدیریت صحیح اماکن تفریحی و بهداشتی می تواند توقفگاه های وجود بیش از حد گردشگران کنترل کند
- قرار دادن ایستگاه مترو، خط واحد، و آژانس در نزدیکی محدوده برای رفت آمد آسان و جذب عموم
- جانمایی زمین های بازی برای کودکان و بزرگسالان برای جذب بیشتر عموم و امنیت زنان
- در اولویت قرار دادن پروژه ها و آماده کردن زیر ساخت ها
- جانمایی رستوران، کافی شاپ و... در زمین های بایر
- کاشت درختان و گیاهان متناسب با آن محدوده
- افزایش تیر چراغ برق و مبلمان در پارک

منابع

۱. آلتمن، ایروین، (۱۳۸۲)، محیط و رفتار اجتماعی، ترجمه علی نمازین، تهران انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
۲. الماسی فر، نینا و مجتبی انصاری، (۱۳۸۹)، بررسی امنیت محیطی در پارک های منطقه ای به عنوان بخشی از فضاهای شهری از دیدگاه زنان بر پایه ی رویکرد CPTED (مطالعه ی موردی پارک ساعی)، فصلنامه مدیریت شهری، دوره ی هشتم، شماره ی ۲۵، ص ص ۳۴-۲۱.
۳. بنی فاطمی، حسین و سلیمی، آمینه، (۱۳۹۰)، احساس امنیت اجتماعی جوانان و عوامل اجتماعی مربوط با آن، مطالعات جامعه شناسی، سال سوم، شماره دوازدهم، ص ص ۷۷-۵۹.
۴. پور افکاری، نصراله، (۱۳۹۰)، بررسی عوامل موثر بر میزان احساس امنیت در زنان شاغل در بخش خصوصی، فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد شوشتر، سال پنجم، شماره ۱۴، ص ص ۷۴-۴۵.
۵. حقیقت، فهیمه، (۱۳۹۲)، رابطه فضای شهری و احساس امنیت زنان در شهر شیراز، پایان نامه کارشناسی ارشد مطالعات زنان، استاد راهنما: سوسن باستانی، استاد مشاور: غلامرضا غفاری، دانشگاه الزهراء، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی.
۶. رحیمی، لیلا و صبوری، صابر، (۱۳۹۶)، امنیت زنان در فضاهای عمومی شهری و بررسی عوامل فیزیکی موثر بر آن، مطالعات اجتماعی روانشناسی زنان، سال ۱۵، شماره ۴، ص ص ۷۷-۳۹.
۷. زیاری، کرامت اله و علی، مهدی و مهدیان بهنمیری، معصومه، (۱۳۹۲)، تحلیلی بر امنیت فضاهای عمومی شهر (مورد: پارک های مناطق چهارگانه ی شهرداری قم)، نشریه آمایش جغرافیایی فضا، سال سوم، شماره ی ۷، ص ص ۵۰-۲۵.
۸. قاسم زاده، بهنام و گلی، علی و همکاران، (۱۳۹۴)، عوامل موثر در احساس امنیت اجتماعی زنان در فضاهای عمومی شهری، فصلنامه شورای فرهنگی و اجتماعی زنان و خانواده، سال هجدهم، شماره ۶۹، ص ص ۱۳۱-۹۸.
۹. عابدینی، صنم، (۱۳۹۸)، پارک کوهستانی دراک شیراز؛ تجربه تفریح در هوای مطلوب.
۱۰. کریمانی، امیر اعظم، (۱۳۹۳)، تاملی در شناخت امنیت اجتماعی، فصلنامه دانش انتظامی، سال هفتم، شماره چهارم، ص ص ۱۶۰-۱۴۰.
۱۱. گلی، علی، (۱۳۹۰)، زنان و امنیت در فضاهای عمومی شهری، تهران فصلنامه جامعه شناسی تاریخی، دوره ی ۳، شماره ۲، ص ص ۶۷-۴۸.
۱۲. نبوی، سیده غزاله و رجبیان، طاهره و یدالهی خاص، الهه و مرادی مختار خانلو، مینا و روح افزا، سحر و جلالی، سهیلا، سالنامه، (۱۳۹۰)، سالنامه آماری شهر شیراز ۱۳۹۰، ص ص ۳۷۶-۱۱.